

Melkveehouders die gemotiveerd in studiegroepen aan uiergezondheid werken, verbeteren de uiergezondheid van hun veestapel. Dat blijkt uit resultaten van de UGCN-studiegroepen. De dierenarts is hierbij de vertrouwenspersoon en de kennisbron. Maar dierenartsen kunnen nog meer betekenen voor de verbetering van de uiergezondheid.

De eerste persoon die melkveehouders inschakelen als de uiergezondheid te wensen overlaat, is de dierenarts. Niet de melkwinningspecialist of de dealer van de melkmachine, maar de dierenarts heeft het vertrouwen van de melkveehouder en komt bovendien regelmatig op het bedrijf om de problemen en mogelijke oplossingen te bespreken. Dat blijkt uit een enquête van het Uiergezondheidscentrum Nederland (UGCN) onder bijna vierhonderd melkveehouders. Dierenartsen zijn daarom ook het middelpunt van de UGCN-studiegroepen waarin veehouders gezamenlijk de uiergezondheid aanpakken. De dierenarts is hierbij begeleider en voorziet in kennis. Inmiddels zijn door heel Nederland ruim driehonderd studiegroepen met drieduizend melkveehouders actief.

Jolanda Jansen

Bart van den Borne

Deelnemers studiegroepen UGCN realiseren een significant lager celgetal

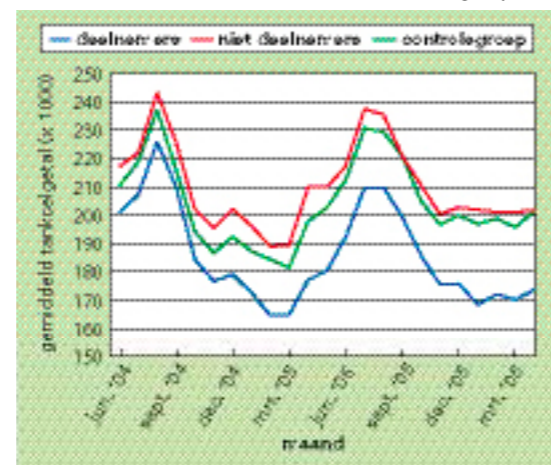
Actieve aanpak celgetal loont

Op basis van gegevens van de eerste tien dierenartspraktijken die deelnamen aan UGCN-studiegroepen zijn 434 veestapels van deelnemers vergeleken met 944 koppels van melkveehouders die niet meededen aan de studiegroepen. Daarnaast zijn de resultaten vergeleken met 2319 vergelijkbare controleveestapels uit dezelfde regio.

Lager celgetal binnen studiegroep

De resultaten laten zien dat het tankmelkcelgetal van de studiegroepdeelnemers daalde tijdens het project. Terwijl de gemiddelde veestapel 200.000 cellen noteerde, bleken de studiegroepdeelnemers significant lager te scoren met 170.000 cellen per ml in april 2006 (zie figuur 1). Het aantal koeien dat een te hoog celgetal had (hoger dan 250.000 cellen per ml bij koeien en 150.000 bij vaarzen) was bij de

Figuur 1 – Het tankmelkcelgetal van melkveehouders die al dan niet actief deelnemen in UGCN-studiegroepen

studiegroepdeelnemers ook lager. Daarnaast is het aantal melkveehouders dat systematisch met een bedrijfsbehandelplan werkt, gestegen. Zo'n behandelplan werkt als een uiergezondheidsprotocol waarbij mastitisgevallen op een structurele manier aangepakt worden. Van de studiegroepdeelnemers werkt inmiddels 72 procent ermee, terwijl van de overige veehouders in de dierenartspraktijken 58 procent een bedrijfsbehandelplan gebruikt. Verschillen in resultaten waren niet alleen te vinden tussen deelnemende melkveehouders, maar ook tussen dierenartsenpraktijken. De bedrijven die bij een bepaalde praktijk behoorden, wisten na deelname aan de UGCN-studiegroep zelfs een gemiddelde tankmelkcelgetalscore te realiseren van 140.000 cellen per ml. Er bleek onder dierenartsen kennis genoeg te zijn

over uiergezondheid. De kunst is echter de informatie bij de melkveehouder in de melkstal te krijgen. De studiegroepbijeenkomsten lijken daarvoor uitstekend geschikt. De bijeenkomsten bestaan uit bedrijfsbezoeken waarbij veehouders ervaringen uitwisselen en elkaar coachen om de uiergezondheid op hun bedrijven te verbeteren. Daarnaast heeft UGCN een aantal praktische instrumenten ontwikkeld die melkveehouders ondersteunen bij de aanpak van uiergezondheid. Deze worden gebruikt tijdens de studiegroepbijeenkomsten, maar zijn ook handig voor de individuele veehouder. Een voorbeeld hiervan is de injectie-instructiekaart. Hierop staat exact beschreven hoe je op de juiste manier een koe injecteert, zowel in de uier als in de nek. Een ander voorbeeld is de handleiding 'Hoe neem je een melkmonster?'. Stap voor stap wordt

stelling	(deels) oneens	neutraal	(deels) eens
Elk mastitisgeval kost veel geld.	2	3	95
Elk mastitisgeval betekent veel extra werk.	3	4	93
Ik wil het aantal koeien met mastitis graag omlaag brengen.	0	8	92
Ik vind mastitis een lastige ziekte.	3	7	90
Elk mastitisgeval baart me zorgen.	8	18	74
Ik zou eigenlijk meer aan mastitispreventie moeten doen.	28	34	38
Ik weet voldoende van mastitis om niet in de problemen te komen.	31	37	32
Als ik zou willen, dan zou ik het tankcelgetal vrij gemakkelijk omlaag kunnen brengen.	49	21	30

Tabel 1 – Antwoorden van 378 veehouders op vragen over uiergezondheid (uitgedrukt in percentages)

hierin uitgelegd hoe een monster te nemen voor bacteriologisch onderzoek, met daarin zo min mogelijk verontreiniging.

Motivatie is succesfactor

Een belangrijke voorwaarde voor succes bij de aanpak van uiergezondheid is de motivatie van de melkveehouder. De resultaten van de UGCN-enquête laten zien dat 48 procent van de veehouders pas aan de slag gaat op het moment dat er serieuze mastitisproblemen zijn. Het punt waarop een veehouder mastitisproblemen als serieus ervaart, is echter bij elke veehouder anders. De gemiddelde Nederlandse veehouder vindt dat er een probleem is bij een tankmelkcelgetal van 282.000 cellen per ml en is tevreden met 155.000 cellen per ml. Het onderzoek laat echter zien dat weinig veehouders deze streefwaarde halen. Uit de enquête blijkt dat het voor veehouders lastig is mastitis aan te pakken (zie tabel 1). De helft weet namelijk niet zo goed waar problemen ineens vandaan komen en hoe die op te lossen zijn. Een derde van de geënquêteerden geeft aan meer kennis te willen hebben.

Circa 20 procent van de melkveehouders haakt graag aan bij nieuwe initiatieven. Toch zijn veel veehouders nog niet genoeg gemotiveerd om met uiergezondheid aan de slag te gaan. Het is een uitdaging voor UGCN om op deze bedrijven de uiergezondheid te verbeteren. Voor het vervolg van het project wordt daarom gekeken naar de 50 procent middenmoters die zich wellicht niet zo aangesproken voelt door een studiegroep. Een aantal van hen lijkt onzeker over zijn prestaties op het gebied van uiergezondheid. Ze vragen zich af wanneer ze een probleem hebben, of ze het wel goed doen en welke oplossingen er zijn. De dierenarts speelt als adviseur een belangrijke rol bij het beantwoorden van deze vragen. Hij kan op basis van vertrouwen de technische kengetallen evalueren en een actieplan opzetten om de uiergezondheid op het individuele bedrijf te verbeteren.

Uit de enquêtes blijkt dat dierenartsen zich nog onvoldoende bewust zijn van de rol die ze hebben als vertrouwenspersoon, adviseur en expert op het gebied van uiergezondheid. Bij uiergezondheidsproblemen of matig management zijn veel dierenartsen huiverig om dit bespreekbaar te maken. Dat is een gemiste kans om de kosten op het bedrijf te

drukken, de relatie met de klant te versterken en de uiergezondheid te verbeteren. De uiergezondheid is de thermometer van het bedrijfsmanagement. De dierenarts is daarbij ook de spin in het web in de relatie tussen uiergezondheid en algemeen management. In de uiergezondheid komen alle disciplines van het melkveebedrijf samen: voeding, huisvesting, klimaat en melkmachine. Kortom: alles heeft invloed op de uiergezondheid. Daarom is het ook raadzaam voor dierenartsen om bij het oplossen van problemen contact te zoeken met andere specialisten, zoals veevoeradviseurs.

Lager celgetal, meer melken

Rendement en euro's zijn ook bij uiergezondheid steeds vaker onderwerp van gesprek. De kosten zijn veelgebruikte argumenten voor melkveehouders om te wachten met het ondernemen van actie. Zolang de kortingsgrens ver weg lijkt, is er nog weinig aan de hand, zo wordt geredeneerd. Maar een goede uiergezondheid levert ook meer melk en dus geld op. Daarbij is gebleken dat hoe lager het celgetal is, des te minder risico de melkveehouder loopt om in de gevarenzone te komen. Met een tankmelkcelgetal van 300.000 cellen per ml kom je natuurlijk sneller aan de verkeerde kant van de streep terecht dan bij een tankmelkcelgetal van 200.000. En zo geeft een goede uiergezondheid naast extra melk en gezonde koeien ook rust voor de ondernemer die zijn arbeidsproductiviteit ook de komende jaren nog wil verhogen. Alle reden dus om van uiergezondheid werk te maken.

*Ir. J. Jansen, assistent in opleiding bij Wageningen UR
Ir. B. H. P. van den Borne, assistent in opleiding
faculteit Diergeneeskunde Universiteit Utrecht*

Conclusies

- Studiegroepdeelnemers verbeteren effectief de uiergezondheid.
- De motivatie van zowel de veehouder als de dierenarts om uiergezondheid aan te pakken is essentieel voor het bereiken van een goede uiergezondheid binnen de veestapel.
- Het verbeteren van uiergezondheid leidt tot extra melk, gezonde koeien en meer werkplezier.